

Doc. dr Zuhdija Adilović

DEFINICIJA I ZNAČENJE TERMINA EHLUS-SUNNE VE-L-DŽEMA A

(أهل السنة والجماعة)

Uvod

Zahvala pripada Allahu, Njemu se zahvaljujemo, od Njega pomoć i uputu tražimo i Njemu se utječemo od zla samih nas i naših loših djela. Koga Allah uputi na pravi put, njega niko u zabludu ne može odvesti, a koga On u zabludi ostavi, njega niko uputiti neće. Svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha i da Njemu sudruga nema. Svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, da je u potpunosti dostavio Objavu i izvršio povjereni mu emanet, da je pojasnio pravi put svom ummetu i da ga je ostavio na kristalno čistoj stazi, sa koje može skrenuti samo onaj koji je uistinu zalutao i propast zaslužio. Salavat i selam njemu, njegovoj časnoj porodici, svim njegovim ashabima i iskrenim sljedbenicima koji se drže njegovog Sunneta i njegove upute do Sudnjeg dana...

Allah, dž.š., je poslao Muhammeda, s.a.v.s., kao upućivača koji donosi radosne vijesti, ali i opomene. Šalje ga sa vjerom islamom putem koje će izvesti čovječanstvo iz tmine u svjetlost i uputiti ljude na ono u čemu je njihova sreća i spas i na ovom i na budućem svijetu. Zato je Poslanik, s.a.v.s., pozvao cijelo čovječanstvo u vjeru tewhida, izdvajanja Allaha, dž.š., iznad svega, o pitanju Njegovih lijepih imena, savršenih svojstava i pravednih djela, zatim, priznavanja samo Njega kao Tvorca i Jedinog koji zaslužuje da se obožava. Objasnio im da su obavezni da se najiskrenije predaju Njemu u ibadetu i pokornosti i da odbace sve vidove obožavanja bilo koga drugog.

Poslanik, s.a.v.s., je u potpunosti izvršio svoju misiju prije nego što je preselio sa ovoga svijeta, tako što je Allah, dž.š.,

upotpunio ovu vjeru koja predstavlja Njegovu najveću blagodat prema ljudima. Zatim su ashabi, nakon njegove smrti, prenijeli Allahovu, dž.š., vjeru cijelom svijetu, i uspostavili pravdu i sigurnost u zemljama koje su prihvatile Allahov, dž.š., zakon. Mnogi narodi su tada prihvatili Allahovu, dž.š., vjeru, dobrovoljno, nakon što su uklonjene sve prepreke i zabrane koje su stajale između njih i Allahovog, dž.š., poziva. Na taj način je Allah, dž.š., putem njih ojačao Svoju vjeru i uzvisio Svoju riječ. Prve generacije su ispovijedale čistu originalnu vjeru, onako kako im je Poslanik, s.a.v.s., dostavio.

Međutim, vremenom je islamski akidet prekrila debela naslaga raznih natruha, neistina i iskrivljenih shvatanja. To se desilo iz više razloga, od kojih su najvažniji sljedeći:

1) Primanje islama od strane mnogobrojnih pripadnika iskrivljenih religija i neispravnih ideologija, a posebno Perzijanaca i Jevreja, jer su mnogi u svojoj podsvijesti zadržali ostatke svojih prijašnjih vjera i ideologija. Uz to neki su, prividno primajući islam, nastavili da u svojim grudima kriju zakletu mržnju prema islamu i muslimanima.

2) Prevođenje knjiga iz područja filozofije, dijalektike, logike i slično, a koje su proizvod grčkog paganskog džahilijeta. Ove knjige su imale najveći uticaj na uvođenje zapadnih kriterija i zabludjelih metoda na polju izučavanja akideta (vjerovanja) i njegove odbrane od strane protivnika.

Borba između istine i neistine je počela i među samim muslimanima i oko svake od njih se okupio određeni broj ljudi. Tako su nastale razne sekte i frakcije diljem islamskog svijeta. Najpoznatije od njih su: filozofi, mutezile, sufije, ešarije i maturidije (*mutekellimini*). Svaka od njih je izradila poseban pravac u poimanju vjerovanja, dokazivanju njegovih glavnih temelja i odbrani njegovih postavki. Sve ove sekte i frakcije su u tome pale pod uticaj znanosti i ideologija koje su do njih došle preko nosilaca džahilijetsko-paganskih pogleda na svijet čije su ideje i vjerovanja u to vrijeme bile rasprostranjene. Ove sekte su svojim metodama izučavanja akideta ostavile veoma negativan uticaj na islamsku misao i zbog njih je nepatvoreni islamski akidet prekrila debela naslaga neistina, zabluda i natruha.

Mutekellimini su osnove vjerovanja podvrgli racio-metodu i tako razum stavili na mjesto Objave po pitanju izučavanja akideta i utvrđivanja njegovih temeljnih istina. Slijedili su filozofski metod

utvrđivanja gajba (neviđenog). Tako je dijalektika postala njihov pravac i metod u potvrđivanju i odbrani akideta. Zatim su postavili pravila i temelje na polju akideta koji nemaju nikakva osnova niti dokaza u Kur'anu i Sunnetu Poslanika, s.a.v.s.

Pojedini među mutekelliminima su pretjerali u pogledu veličanja svojih pravila i doktrina do te mjere da smatraju nevjernicima one koji ih ne poznaju. Ebu Hamid El-Gazali kaže:

Oni su proglasili nevjernicima većinu muslimanskog svijeta, jer tvrde da onaj ko ne poznaje ilmu-l-kelem kao što ga poznaju oni i ko ne spozna šerijatske dokaze, putem dokaza koje su oni pojasnili, nije vjernik.¹

U svojoj poznatoj knjizi *Ihja ulumid-din* imam Gazali, pojašnjavajući negativne posljedice ilmu-l-kelema, veli: On je doveo do nepoželjne pristrasnosti i beskorisnih rasprava koje su prouzrokovale čak i prolijevanje krvi i razaranje cijelih pokrajina.² Govoreći o ovom problemu on dalje kaže: Od negativnih posljedica koje donosi ilmu-l-kelem je: iniciranje sumnji i destabilizacija čvrstih uvjerenja. To se dešava na samom početku, a povratak čvrstine uvjerenja nakon pronalaska dokaza za njih je diskutabilan i razlikuje se od čovjeka do čovjeka. To je njegova negativnost o pitanju vjerovanja u istinu, a sljedeća njegova negativnost jeste potvrda neutemeljenih novotarija u vjerovanju i njihovo ustoličenje u grudima zagovornika ilmu-l-kelema koji ih sve više i više opravdavaju. Ova negativnost je plod neopravdane pristrasnosti koju sa sobom donosi dijalektika.³

Što se sufija tiče, većina njih je ideju i način tarikatskog ponašanja preuzela od tada poznatih vjera i paganskih filozofija, kao što je grčka, hinduska, perzijska i kršćanska, te su prihvatili njihove ideje, kao što je (el-hulul ve-l-ittihad) utapanje u Allahovo biće i sjedinjenje sa njim i (vahdetu-l-vudžud) transcendentno jedinstvo bitka, po kome postoji samo Allah. Zatim su (kešf) otkrovenje i snove stavili na mjesto Objave kad je u pitanju izvor spoznaje, akideta i morala. Kao rezultat toga među njima su se raširile mnoge neistine i zablude, do te mjere da su pojedini

---

¹ Vidi: Ebu Hamid el-Gazali, *Fejsalut-tefrika bejne-l-islami ve-z-zendeka*, str. 202.

² Vidi: Ebu Hamid el-Gazali, *Ihja ulumid-din*, 1/42.

³ Ibid, 1/95-96.

među njima, po mišljenju mnogih islamskih alima, izašli iz okvira vjere islama.

Zbog svega navedeng, muslimanu je danas itekako potreban kritički prikaz svih ovih pravaca i prečišćavanja njihovih ideja, razotkrivanja njihove neispravnosti i negativnih posljedica, ugledajući se u tome na naše časne prethodnike iz prvih generacija muslimana, koji su na tom planu uložili veliki trud, čvrsto se pridržavajući jasnog kur'ansko-sunnetskog metoda.

Termin Ehlus-sunne ve-l-džema'a (أهل السنة والجماعة) je nastao, nakon pojave novotarija i nastanka sekti. Ovaj termin utemeljenje nalazi u mnogobrojnim hadisima i izjavama ashaba koji pozivaju u obaveznost pridržavanja sunneta Poslanika, s.a.v.s., i povezivanja sa džematom, a koji u isto vrijeme upozoravaju na opasnost od razilaženja, nesloge i novotarija u vjeri.⁴

Poslanik, s.a.v.s., kaže: (فإنه من فارق الجماعة شيرا فمات، إلا مات ميتة جاهلية) ... jer, ko se od džemata odvoji makar koliko jedan pedalj, a zatim umre, umro je džahilijjetskom smrću.⁵ U drugom hadisu stoji: (عليكم بسنتي وسنة الخلفاء المهديين الراشدين، تمسكوا بها، عضوا عليها بالنواجذ، وإياكم) ... Držite se mog sunneta i pravca pravednih halifa iza mene, čvrsto se držite toga, a čuvajte se novotarija, jer je svaka novotarija zabluda.⁶

U sljedećem hadisu Poslanik, s.a.v.s., kaže: (تركت فيكم أمرين، لن تضلوا ما مسكتم بهما: كتاب الله وسنة نبيه) Ja sam vam ostavio dvije stvari, ukoliko se njih budete pridžavali, nikada nećete zalutati: Allahovu, dž.š., Knjigu i Sunnet Njegovog Poslanika.⁷

Termin ehl u arapskom jeziku znači posjedovanje i bliskost. Zato se kaže ehlur-redžuli tj. njegovi najbliži. A ehlul-

---

⁴ Vidi: Muhammed Ahmed Durejnika, *Ibn Tejmijje vet-tesavvuf*, str. 8.

⁵ Buhari u svom *Sahihu* u poglavlju O neredima (الفتن), hadis broj 7054. Vidi: *Fethu-l-Bari*, 13/5.

⁶ Ebu Davud u svom *Sunenu*, u poglavlju es-sunne, hadis broj 4607. Vidi: *Sunen Ebi Davud*, 5/13-15. Isti hadis prenosi i Tirmizija u svom *Sunenu*, u poglavlju o znanju, hadis broj 2678, i veli da je hasen sahih. Vidi *El-Džami Es-Sahih*, 7/319-320.

⁷ Ovaj hadis prenosi imam Malik u svom *Muvettau* pod brojem 3. Vidi *El-Muvetta*, 2/899. El-Elbani ovaj hadis smatra vjerodostojnim sahih. Vidi *Sahihul Džami is-sagir*, 3/39, hadis broj 2934.

bejt su ukućani, ehlu-l-islami su sljedbenici islama i sl.⁸ Termin *Ehlu-sunne*, dakle, označava najbliže ljude sunnetu, one koji ga se najviše pridržavaju u riječi, djelu i ubjeđenju.

Es-sunne u arapskom jeziku znači put, a u ovom kontekstu put koji je zacrtao Poslanik, s.a.v.s., i naredio da se slijedi.⁹

Termin *es-sunne* u etimološkom smislu svako od učenjaka definiše shodno znanosti kojom se bavi, tako usulijjini koji se bave temeljima islamskog prava imaju svoju definiciju, muhaddisi (učenjaci hadisa) svoju, fakihi (učenjaci islamskog prava) svoju... Međutim, nas ovdje interesuje značenje termina *es-sunne* kod onih koji se bave pitanjem odrednica islamskog akideta kod prve generacije muslimana (selefa). Pod *es-sunne* oni podrazumijevaju ono na čemu je bio Poslanik, s.a.v.s., kako na polju vjerovanja (itikada), tako na polju njegove praktične primjene, u riječi i djelu.¹⁰

Termin *Ehlu-sunne* (أهل السنة) ima dva značenja, opće i posebno.¹¹

U općem značenju ovaj termin označava muslimane koji nisu šije¹² i u njega ulaze sve sekte koje se pripisuju islamu, izuzev šija. Na osnovu toga, muslimani u svijetu se dijele na sunnije i šije.

---

⁸ Ebul Husejn Ahmed ibn Faris, *Mu džem mekajisi-l-luga*, 1/150.

⁹ El-Kadi Ijad ibn Musa El-Jahsubi, Vidi: *Mešariku-l-envar*, 2/223.

¹⁰ Vidi: Abdurrahman ibn Šihabud din ibn Ređeb El-Hanbeli, *Džami u-l- ulumi ve-l-hikem*, str. 230, Ibnu Tejmijje, *Medžmu u-l-fetava*, 19/306-307.

¹¹ Vidi: Ibnu Tejmijje, *Minhadžus-sunne en-nebevijje*, 2/221, Sefer El-Havali, *Menhedžu-l-eša ireti fi-l-akide*, str. 15-16, Ibnu Tejmijje, *Medžmu u-l-fetava*, 4/155, Ebi Ishak Eš-Šatibi, *El-Muvafekat fi usuliš-šeri a*, 4/4, Ibnu Tejmijje, *Er-Reddu ale-l-mantikijjin*, str. 523.

¹² Eš-Ši a (šije) su nazvane tim imenom zbog toga što su (ši a) pristalice Alije, r.a., i što smatraju da je on trebao biti halifa (imam) muslimana nakon smrti Poslanika, s.a.v.s. Nadalje, oni smatraju da imamet ne može preći na nekog ko nije od njegovih potomaka, izuzev nepravедno ili prividnim pristajanjem (tukjom) od strane nekog od imama. Imamet, kod njih spada u glavne temelje vjere. Oni smatraju da su svi poslanici i imami bezgriješni i sačuvani od velikih i malih grijeha. Njih još nazivaju i rafidijama, a ponekad se tim imenom nazivaju šije koji su nasuprot zejdijskima, zato što su odbili da pomognu Zejd ibn Aliju u njegovoj borbi protiv Hišama ibn Abdul Melika. Vidi: Muhammed ibn Abdul-Kerim Eš-Šeherstani, *El-Milel ven-nihal*, 1/146-147, Ebul-Hasan El-Ešari, *Mekalatu-l-islamijjin*, 1/5.

Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje, r.a., kaže: Termin es-sunne se odnosi na one koji su priznali hilafet prve trojice halifa i pod njim se podrazumijevaju sve sekte i pravci izuzev šija...¹³

U njegovom posebnoj užem značenju ovaj termin označava sljedbenike Sunneta tj. one koji slijede Poslanikovu, s.a.v.s., praksu u svim aspektima života, nasuprot onima koji praktikuju novotarije i upotrebljavaju termine i izraze koji su kasnije nastali, kao što su šije, haridžije, džehmijje, mu tezile, murdžije i drugi koji su prihvatili određene novotarije. Na njih se ne odnosi termin eh-lus-sunne u njegovom posebnoj značenju.

Ibn Tejmijje u nastavku već spomenutog citata kaže: ...a taj termin se može odnositi samo na one koji se pridržavaju hadisa i prakse Poslanika, s.a.v.s. U tom slučaju on obuhvata one koji pripisuju Allahu, dž.š., sva Njegova svojstva, koji kažu da Kur'an nije stvoren, da će se Allah, dž.š., vidjeti na Ahiretu, zatim vjeruju u kader (određbu) i druge temelje vjerovanja koji su poznati kod sljedbenika hadisa i prakse Poslanika, s.a.v.s.¹⁴

Zato nalazimo autore poznatih biografskih djela kako za određene ljude kažu da su sljedbenici Sunneta (sahibu-s sunne), a za druge da su praktikovali novotarije (sahibu bid'a) u kontekstu posebnog značenja ovog termina. Muhammed ibn Sirin, r.a., kaže: Ashabi u početku nisu pitali za sened, ali kada se desio nered i smutnja u kojoj je poginuo Osman, r.a., onda su od svakog ko prenosi hadis tražili da kaže imena onih od kojih ga prenosi. Ukoliko bi ustanovio da se radi o sljedbenicima sunneta, prihvatili bi njihov hadis, a ako su u pitanju vlasnici novotarija, oni bi njihov hadis odbacili.¹⁵

Prvaci prvih generacija su ispravno vjerovanje nazivali es-sunne.¹⁶ Sufjan ibn Uzejne kaže: Es-sunne sačinjava deset stvari, pa ko ih bude posjedovao taj je upotpunio sunnet, a ko ostavi

---

¹³ Ibn Tejmijje, *Minhadžus-sunne en-nebevijje*, 2/221.

¹⁴ Ibid, 2/221.

¹⁵ Muslim ibn Hadždžadž El-Kušejri, *Sahih Muslim*, poglavlje o tome da je isnad od vjere, 1/15.

¹⁶ Abdurrahman ibn Šihabud-din ibn Redžeb El-Hanbeli, *Džami u-l-ulumi ve-l-hikem*, str. 230, Ibnu Tejmijje, *Medžmu u-l-fetava*, 19/306-307.

bilo šta od njih ostavio je sunnet... zatim je naveo nekoliko akaidskih pravila kod selefa (prve generacije).¹⁷

Imam Šafija veli: Sunnet kojeg ja slijedim i na kojem sam vidio naše prvake, poznavaoce hadisa sa kojima sam se ja družio i hadise od njih prenio, kao što je Sufjan,¹⁸ Malik i ostali, je: priznanje da nema drugog Boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, da je Allah, dž.š., na Aršu, na nebu i da se približava svojim stvorenjima kako On hoće i da silazi na dunjalučko nebo kako On hoće.¹⁹

Imam Ahmed ibn Hanbel kaže: Temelji sunneta kod nas su pridržavanje onoga na čemu su bili ashabi Poslanika, s.a.v.s... zatim je spomenuo nekoliko akaidskih pravila kod selefa (prve generacije).²⁰

Poznati alimi i prvaci su napisali djela kojima pojašnjavaju akidet selefa (prve generacije) i obaveznost suprotstavljanja akterima novotarija. Oni su ta djela nazvali Es-sunne , kao naprimjer: Es-Sunne od imama Ahmeda ibn Hanbela, zatim Es-Sunne od njegova sina Abdullaha, Es-Sunne od El-Hallala,²¹ Es-Sunne od Ebu Bekra ibn Ebu Asima,²² Es-sunne od Ebu Davuda,²³ Kitabu-l i itisam bis-sunne , čiji je autor Buharija itd.²⁴

---

¹⁷ Ebul Kasim el-Lalekai, *Šerh usul i itikadi ehli-sunne ve-l-džema a*, 1/175.

¹⁸ Misli na Sufjana es-Sevrija.

¹⁹ Ibnul Kajjim el-Dževzije, *Idžtima u-l-džujuši-l-islamijje ala gazvi-l- mu attileti ve-l-džehmijje*, str. 82.

²⁰ Ebul Kasim el-Lalekai, *Šerh usul i itikadi ehli-sunne ve-l-džema a*, 1/176.

²¹ Ahmed ibn Muhammed ibn Harun ibn Jezid El-Bagdadi, poznat pod nadimkom El-Hallal. Bio je čuveni muhaddis i fakih. Fikh je učio od mnogih učenika Ahmeda ibn Hanbela. Umro je 311. h. god. Napisao je više djela od kojih su: *El-Džami u fil fikhi-l-hanbeli*, u dvadeset tomova, *El-llel*, u tri toma, *Elfazu Ahmed veddelilu ala zalike mine-l-ehadis*, u tri toma, *Elhassu alet-tidžare ver-reddu ala men jedde i et-tevekkule fi terki-l-amel*. Vidi: *Mu džemu-l-muellifin*, 1/302.

²² Ahmed ibn Amr ibn Dahhak ibn Mahlid eš-Šejbani, Ebu Bekr, Ibnu Ebi Asim, poznati muhaddis, prošao je mnoge zemlje tražeći hadis. Bio je i fakih zahirijskog mezheba. Ovo njegovo djelo tretira hadise koji govore o svojstvima Allaha, dž.š. Vidi: *Sijer e alamin-nubela* , 13/430-439, *Mu džemu-l-muellifin*, 1/220.

²³ Ovo djelo je jedan dio poznate zbirke hadisa Sunnen Ebi Davud.

²⁴ Ovo njegovo djelo je jedno od poglavlja njegovog čuvenog sahiha.

Sva ova djela su štampana izuzev trećeg koje je još uvijek u rukopisu.

Drugi nazivi Ehlus-sunneta

Postoje i drugi nazivi i imena kojima se označavaju pripadnici ehlus-sunneta ve-l džema ata. Najpoznatiji su sljedeći:

1) Sljedbenici hadisa i tradicije (أصحاب الحديث والأثر)

Ovaj naziv su dobili zbog toga što su se posebno bavili izučavanjem hadisa Poslanika, s.a.v.s., i predaja njegovih ashaba, r.a. Oni se trude da što bolje shvate hadise Poslanika, s.a.v.s., da ih primijene u svojoj praksi i njih koriste kao argumente u svojim stavovima. Imam Ahmed veli:

Vjera Poslanika Muhammeda je u predajama, divan li je put mladiću sljedenje tradicije. Nipošto se ne okreći od hadisa i njegovih sljedbenika jer mišljenje je noć (tmina) a hadis dan (svjetlost) .²⁵

Abdul Kadir Džejlani²⁶ kaže da Ehlus-sunne nemaju drugog imena osim jednog: sljedbenici hadisa (أصحاب الحديث).²⁷

Sljedbenici hadisa sakupljaju i prenose hadis, čvrsto vjeruju u sve što se u njemu navodi i primjenjuju ga u svojoj praksi. Ibn Tejmijje kaže: Mi pod terminom sljedbenici hadisa (أهل الحديث) ne mislimo na one koji ga samo sakupljaju, prenose i bilježe, nego na one koji ga pamte, proučavaju, razumijevaju i praktično primjenjuju, formalno i suštinski. Isti je slučaj i sa sljedbenicima Kur ana (أهل القرآن), najmanje što se za njih može reći jeste da oni vole Kur an i hadis i da istražuju njihova značenja i postupaju po

---

²⁵ Ove stihove Imama Ahmeda navodi Ibnu Abdul Berr u svom djelu: *Džami u bejani-l-ilmi ve fadlihi*, 2/43.

²⁶ Ebu Muhammed Abdul Kadir ibn ebi Salih, Abdullah ibn Džinki Dost el-Džili, poznati alim i zahid. Bio je prvi alim Bagdada u svoje doba. Zehebi za njega kaže: Ukratko, šejh Abdul Kadir je jedan od čuvenih velikana, iako postoje određene primjedbe na pojedine njegove izjave i tvrdnje, a pojedine su i lažno pripisane njemu. Umro je 561. h. god. Napisao je dosta djela, od najpoznatijih je *El-Gunjetu litalibi tarikati-l-hakk*. Vidi: *Sijer e alamin-nubela* , 2/439-451.

²⁷ Abdul Kadir el-Džejlani, *El-Gunjetu litalibi tariki-l-hakk*, 1/71.

onome što to saznanje zahtijeva...²⁸ Ehlu-l-hadis su, dakle, najpućeniji u riječi Poslanika, s.a.v.s., njegov život uopće i oni najbolje razlučuju između vjerodostojnih i slabih predaja. Njihovi prvaci su poznavaoци propisa koje hadisi u sebi sadrže, dobro poznaju njihove poruke i najviše ih slijede. Čvrsto vjeruju u njihovu istinitost i obaveznost njihove primjene u praksi. Vole i poštuju one koji ih se pridržavaju, izbjegavaju i okreću se od onih koji ih odbacuju.²⁹

2) Prve generacije muslimana (السلف الصالح)

Pod ovim nazivom se misli na sve ashabe, r.a., tabi ine, tabi tabi ine i njihove sljedbenike među islamskim prvacima poslije njih, koji su prihvaćeni od strane ummeta kao prvaci u vjeri i imali veliki uticaj na druge, kao što su bili četvorica poznatih imama kojima se pripisuju priznati mezhebi. Zatim Sufjan es-Sevri, Lejs ibn Se ad, Abdullah ibn Mubarek, Ibrahim en-Neha i, Buhari, Muslim i ostali autori poznatih hadiskih zbirki, za razliku od onih koji su okarakterisani kao sljedbenici novotarija ili nazvani imenima kojima se označava nezadovoljstvo sa njima, kao što su: haridžije, rafidije, mu tezile, džebrije i ostale zabludjele sekte. Pravac selefa je slijedenje prvih generacija muslimana (selefa) u njihovom vjerovanju, onako kako su ga oni razumijevali.³⁰

Termin selefije (selefisti) se upotrebljava u dva značenja:

Prvo: Određeno historijsko razdoblje koje se odnosi na prva tri stoljeća islama, kao što stoji u hadisu Poslanika, s.a.v.s.:

Najbolji ljudi su moje stoljeće, a zatim oni poslije njih, a zatim oni poslije njih...³¹

Drugo: Put koji su slijedili ashabi, tabi ini i njihovi iskreni sljedbenici, čvrsto se držeći Kur ana i Sunneta stavljajući ih ispred svega ostalog i primjenjujući njihove imperitive shodno njihovom razumijevanju od strane ashaba i prvih generacija muslimana.

Iz navedenog se zaključuje da je selefizam po prvoj definiciji određen vremenski period koji se završio smrću njegovih

---

²⁸ Ibn Tejmije, *Medžmu u-l-fetava*, 4/95.

²⁹ Ibid, 3/274.

³⁰ Ahmed ibn Hadžer el-Butami, *El-Akaidus-selefije bi edilletiha en-naklijje*, 1/11, Muhammed ibn Ahmed es-Sefarini, *Levami u-l-envar el-behijje*, 2/20.

³¹ Prenosi ga Buharija u svom *Sahihu*, hadis broj 6428. i 6429. Vidi: *Fethu-l-Bari*, 11/244.

sudionika, a po drugoj definiciji selefizam je pravac koji ostaje do Sudnjeg dana, i svako ko se drži njegovih pravila i principa ima pravo da mu se pripisuje.³² Poslanik, s.a.v.s., kaže: Nепrestano će jedna grupa mog ummeta biti na putu istine. Njima neće moći nauditi oni koji se od njih odvoje. Sudnji dan će nastupiti, a oni će ostati takvi.³³

3) Spašena i potpomognuta skupina (الفرقة الناجية المنصورة)

Poslanik, s.a.v.s., kaže: Jevreji su se razili na 71 sektu, jedna će u Džennet a 70 u Džehennem, a kršćani su se razili na 72 sekte, 71 će u Džehennem, a jedna u Džennet. Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, moji sljedbenici će se raziti na 73 sekte, jedna će u Džennet, a 72 u Džehennem. Neko upita: Ko su ti, o Allahov Poslaniče? On odgovori: Oni su el-džema a. 34

U drugom hadisu, koji je već citiran, stoji: Nепrestano će jedna grupa moga ummeta biti na putu istine. Njima neće moći nauditi oni koji se od njih odvoje. Sudnji dan će nastupiti, a oni će ostati takvi.

Imam Ahmed ibn Hanbel kaže: Ako to nisu sljedbenici hadisa (أهل الحديث) ja ne znam ko su.³⁵ Abdullah ibn Mubarek je o tome rekao: Ja smatram da su to sljedbenici hadisa (أصحاب الحديث).³⁶ Slična tumačenja se prenose i od drugih alima iz prvih generacija muslimana.³⁷

Termin (ehlu-lhadis) u upotrebi prvih generacija muslimana je sinonim termina (ehlu-s-sunne). El-Lalekai kaže: Kur an, hadisi Poslanika, s.a.v.s., i izreke ashaba podstiču na slijedenje (اتباع), a upozoravaju od izvještačenosti i izmišljanja. Zato se samo onaj ko se ograniči na ono što se prenosi u tradiciji može nazvati

---

³² Usman ibn Ali Hasan, *Menhedžu-l-isdlilali ala mesaili-l-i tikadi inde ehli-sunne ve-l-džema a*, 1/35.

³³ Prenosi ga Buharija u svom *Sahihu*, hadis broj 7460, Vidi: *Fethu-l-Bari*, 9/125, i Muslim u svom *Sahihu*, 3/1523.

³⁴ Pojašnjenje termina el-džema a i šta se pod njim podrazumijeva će doći na sljedećim stranicama ovog rada.

³⁵ El-Bagdadi, *Šerefu ashabi-l-hadis*, str. 25, 27, 48.

³⁶ Ibid, str. 26.

³⁷ Kao što je Jezid ibn Harun, Buharija, Ali ibn Medini, Ahmed ibn Sinan i drugi. Vidi: El-Bagdadi, *Šerefu ashabi-l-hadis*, str. 26-27.

sljedbenikom i on je najzaslužniji da se tim imenom nazove i njime okarakteriše (ehlu-l-hadis), jer su oni ti koji su se vezali za Poslanika, s.a.v.s., slijede njegove riječi, najviše se sa njim druže i preuzeli su njegov nauk...³⁸

Imam Asbahani kaže: Kao što se radi upoznavanja fikhskih pravaca konsultuju fakih (islamski pravници), a o pitanjima lingvistike poznavao je jezika, isto tako se radi spoznaje pravca Poslanika, s.a.v.s., i njegovih ashaba moraju konsultovati poznavao hadisa i tradicije, jer su oni stručni na tom polju. Oni su odigrali veliku ulogu u očuvanju hadisa i sigurno je, da nije njih, da bi znanje Poslanikovo, s.a.v.s., nestalo i niko ne bi bio u stanju spoznati njegov sunnet...

Međutim, Allah, dž.š., je htio da istina i ispravan akidet ostanu sa sljedbenicima hadisa i tradicije, zato što su oni vjeru vjerno preuzeli i prenosili sa generacije na generaciju, od stoljeća do stoljeća, i tako došli do tabiina koji su je uzeli od ashaba, a oni od Poslanika, s.a.v.s. Ne postoji drugi put kojim bi se mogla spoznati vjera u koju je pozivao Poslanik, s.a.v.s., osim ovog puta kojim su išli sljedbenici hadisa i tradicije. Ostale grupacije su tražile vjeru pogrešnim putem, obraćajući se razumskim spoznajama, idejama i mislima i preko njih pokušali doći do vjere, a kada bi čuli nešto iz Kur ana i Sunneta, oni bi to stavili pod lupu svojih promišljanja, pa ako im se učini ispravnim, prihvatili bi ga, a ako svojim razumom zaključe da to nije ispravno, oni bi ga odbacivali. Ukoliko bi nekad bili prinuđeni da kur anski ili hadiski tekst prihvate, onda bi ga iskrivljavali neutemeljenim tumačenjima i neprihvatljivim značenjima i tako odstupali od istine, vjeru bacali za svoja leđa, a Sunnet Poslanika, s.a.v.s., pod svoje noge. Allah i Njegova vjera su daleko iznad onoga što oni govore.³⁹

Zato ćemo uočiti da mnogi alimi terminom potpomognuta skupina (الطائفة المنصورة) označavaju pripadnike Ehlu sunneta i džemata. Šejhu-l-islam ibnu Tejmije u uvodu svog poznatog djela El-Akidetu-l-vasitije kaže: Ovo je vjerovanje potpomognute i

---

³⁸ Vidi: El-lalekai , *Šerh usul i itikad ehli-sunne ve-l-džema a*, 1/22.

³⁹ Ebul-Kasim Ismail ibn Muhammed el-Asbahani, *El-Hudždže fi bejani-l-mehadždže*, 2/222-224.

spašene skupine do Sudnjeg dana, Ehli sunneta i džemata...⁴⁰ Na kraju ovog svog djela on kaže: Oni - pripadnici Ehli sunneta i džemata su potpomognuta skupina za koju je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Neprestano će biti jedna skupina mog ummeta na putu istine potpomognuta. Njima neće moći nauditi oni koji se razidu sa njima, niti oni koji ih pokušaju obeshrabriti, sve do Sudnjeg dana.'⁴¹

Značenje riječi el-džema a u terminu ehlu-sunne ve-l-džema a

Naredba o obaveznosti pripadanja džematu se prenosi u nekoliko hadisa. Jedan od njih prenosi Ibn Umer, r.a., u kome stoji da je Umer ibn el-Hattab, r.a., održao govor u Džabiji⁴² i, između ostalog, rekao: Poslanik, s.a.v.s., je jedne prilike stao između nas, kao što ja sada stojim među vama, i rekao: Dobro pazite na moje ashabe, zatim na one koji će doći iza njih, a zatim na one poslije njih, a zatim će se proširiti laž, do te mjere da će čovjek svjedočiti prije nego što bude upitan. Ko od vas želi džennetska prostranstva neka se drži džemata (zajednice), jer, sa jednim je šejtan, a od dvojice je dalje...⁴³ U pojedinim predajama hadisa koji govori o razilaženju stoji: Sve će u vatru izuzev jedne, a ta je El-džema a.⁴⁴ Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: Obavezan namaz koji se obavi nakon prethodnog je kefaret (otkup) za grijeh koji se u međuvremenu učine... izuzev u tri slučaja: pripisivanja Allahu, dž.š., sudruga, pronevjere ugovora i ostavljanja Sunneta, a ostavljanje Sunneta je napuštanje džemata.⁴⁵ U već citiranom hadisu stoji: ...a ko se udalji od

---

⁴⁰ Ibnu Tejmije, *El-Akidetu-l-vasitije sa komentarom el-Herrasa*, str. 15-16.

⁴¹ Ibid, str. 183-184.

⁴² Džabija je jedno mjesto u blizini Damaska. Vidi: *Tuhfetu-l-Ahvezi*, 4/384.

⁴³ Imam Ahmed u svom *Musnedu* 1/18, 26, Tirmizi u poglavlju o fitnetime i obaveznosti pripadanja džematu, hadis broj 2165, i kaže da je hasen sahih. El-Hakim u *Mustedreku* i kaže da je sahih, što potvrđuje i Zehebi. Vidi: *El-Mustedrek*, 1/114-115.

⁴⁴ El-Hakim u *Mustedreku*, i kaže da skup ovih rivajeta dostiže stepen sahiha. Vidi: *El-Mustedrek*, 1/128.

⁴⁵ Imam Ahmed u *Musnedu*, 2/229, i El-Hakim u *Mustedreku* i kaže da je sahih, što potvrđuje i Zehebi. Vidi: *El-Mustedrek*, 1/119-120.

džemata, makar koliko jedan pedalj, a zatim umre, umro je džahilijjskom smrću.

Islamski učenjaci se razilaze na više mišljenja o pitanju na koji se džemat ovi imperativi odnose. Najznačajnijih je sljedećih pet:

1. To se odnosi na muslimane općenito, a svakako je da se tu, prije svega, podrazumijeva ulema i mudžtehidi.
2. Pod tim terminom se misli isključivo na skupinu mudžtehida, bez ostalog svijeta. Ovo mišljenje preferira Buhari i Tirmizi.⁴⁶
3. Pod tim terminom se misli samo na zajednicu ashaba.
4. Pod njim se misli na zajednicu muslimana koji su se složili oko određene stvari, što predstavlja idžma .
5. Pod njim se misli na zajednicu muslimana koja se složila oko pitanja pokornosti određenom emiru (vođi), te nikome nije dozvoljeno da se od njih po tom pitanju odvoji. Ovo mišljenje preferira Ebu Dža fer et-Teberi, r.a.⁴⁷

Kada se s pažnjom prouče prethodna mišljenja, može se konstatovati da ne postoji kontradiktornost između njih, jer se sva slažu u tome da se prije svega misli na ulemu i mudžtehide i da ni jedno mišljenje ne zastupa tezu da se mora slijediti većina običnog naroda muslimana iako se oni ne slažu sa ulemom. Istinski džemat, dakle, jeste onaj džemat koji je na istini koju je zastupao prvi džemat muslimana (džemat ashaba, r.a., i na toj istini su islamski učenjaci i fakihi u svakom vremenu. A svako ko se sa njima ne saglasi spada u izuzetke koji su faktor razilaženja i nejedinstva. Zato je Abdullah ibn Mubarek, kada je upitan o džematu, rekao: Džemat su Ebu Bekr i Umer. Neko mu je rekao: Ebu Bekr i Umer su umrli. On odgovori: Taj i taj. I oni su umrli , neko mu kaza. On tada reče: Ebu Hamza es-Sukeri⁴⁸ je džemat.⁴⁹

---

⁴⁶ *Sahihu-l-Buhari* sa komentarom, *Fethu-l-Bari*, 13/316, *Sunen* et-Tirmizi, *Kitabu-l-fiten*, bab ma dža e fi luzumi-l-džema a, 6/335.

⁴⁷ Ibnu Hadžer el-Askalani, *Fethu-l-Bari*, 13/37.

⁴⁸ Muhammed ibn Mejmun el-Mervezi, poznati alim Merva. Nazvan je sukeri (sladak) zbog slatkoće njegovog govora. Umro je 168. h. god. Vidi: *Sijer E alamin-nubela* , 7/385, *Tarih Bagdad*, 3/266-269.

⁴⁹ Tirmizi, *Sunen*, 4/383.

Ebu Šame⁵⁰ veli: Kada god se spominje naredba za obaveznu pripadnost džematu, njome se misli na obaveznu pripadnost istini i njenom slijeđenju, pa makar oni koji je slijede bili malobrojni, a oni koji je ne slijede mnogobrojni, jer je istina ono na čemu je bio prvi džemat, Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi, r.a., a neće se gledati na mnoštvo sljedbenika neistine poslije njih. Ibn Mes ud, r.a., veli: Većina svijeta je napustila džemat, a džemat je ono što je u skladu sa istinom, pa makar bio i sam.⁵¹ Tumačeći ove riječi Nu ajm ibn Hammad⁵² veli: tj. ako se džemat pokvari, dužan si da se pridržavaš onoga na čemu je bio prije nego što se to desilo, pa makar ostao sam, jer si u tom slučaju ti taj džemat.⁵³

LITERATURA

1. Durejnika, Muhammed Ahmed: *Ibn Tejmijje vet-tesavvuf*, Mektebetu-l-iman, Tarabolis, 1992.
2. Ebu Davud: *Sunen Ebi Davud, Metabi u-l-fedžr el-hadise*, 1967.
3. El-Asbahani, Ebul Kasim Ismail ibn Muhammed: *El-Hudždže fi bejani-l-mehadždže*, Darur-raje, 1990.
4. El-Askalani, Ibn Hadžer: *Fethu-l Bari*, Džami atu-l-imam, Rijadh.
5. El-Bagdadi, Ahmed ibn Ali: *Šerefu ashabi-l hadis*, Daru ihja is-sunne en-nebevijje, 1971.
6. El-Bagdadi, Ahmed ibn Ali: *Tarih Bagdadi*, Mektebetu-l Handži, Kairo.

---

⁵⁰ Muhammed ibn Abdurrahman ibn Ismail ibn Ibrahim el-Makdisi, poznat kao Ebu Šame, čuveni alim hadisa i fikha. Svoje naukovanje je proveo pred poznatim autoritetima svog vremena, kao što je Ibn Asakir, Ibn Abdus Selam, El-Amidi i Ibn Kudame. Napisao je više djela. Ubijen je 665. h. god. Vidi: *El-Bidaje ven-nihaje*, 13/250, 251.

⁵¹ Muhammed ibn Abdurrahman El-Makdisi, *El-Ba is ala inkari-l-bide i ve-l-havadis*, str. 22.

⁵² Ebu Abdulah Nu ajm ibn Hammad ibn Mu avije el-Huza i el-Mervezi, poznati alim hadisa i prvi koji je sakupio i napisao musned. Umro je 229. h. god. u zatvoru za vrijeme nesporazuma o pitanju stvaranja Kur ana. Vidi: *Sijer e alamin-nubela*, 10/595-612.

⁵³ Muhammed ibn Abdurrahman el-Makdisi, *El-Ba is ala inkari-l-bide i ve-l-havadis*, str. 22, Ibnu-l-Kajjim El-Dževzijje, *E alamu-l-muvekki in*, 3/307.

7. El-Buhari, Muhammed ibn Isma il: *El-Džami es-Sahih*, El-Matbe atus-selefijje, Kairo, 1400. h. god.
8. El-Butami, Ahmed ibn Hadžer: *El-Akaidus-selefijje bi edilletiha en-naklijje*, Bejrut, 1970.
9. El-Dželani, Abdul Kadir: *El-Gunjetu litalibi tariki-l-hakk*, Daru-l-ma rife, Bejrut, 1288. h. god.
10. El-Dževzijje, Ibnu-l Kajjim: *Idžtima u-l-džujuši-l-islamijje ala gazvi-l-mu attileti ve-l-džehmijje*, Daru-l-hadis.
11. El-Dževzijje, Ibnu-l-Kajjim: *E alamu-l-muvekki in*, Daru-l-džil, 1973.
12. El-Elbani, Muhammed Nasirud-din: *Sahihu-l Džami is-sagir*, El-Mektebu-l islami, 1988.
13. El-Gazali, Ebu Hamid *Fejsalut-tefrika bejne-l-islami vez- zendeka*, Daru ihjai-l-kutubi-l-arabijje, Kairo, 1961.
14. El-Hanbeli, Abdurrahman ibn Šihabu-d din ibn Redžeb: *Džami u-l ulumi velhikem*, Daru-l fikr, 1962.
15. El-Havali, Sefer: *Menheđu-l-eša ireti fi-l-akide*, Ed-Darus-selefijje, 1407. h. god.
16. El-Jahsubi, El-Kadi Ijad ibn Musa: *Mešariku-l-envar*, El-Mektebetu-l-atika.
17. El-Kušejri, Muslim ibn Hadždžadž: *Sahih Muslim*, Daru ihjaiturasi-l-arabi, Bejrut, 1374. h. god.
18. El-Lalekai, Ebul Kasim: *Šerh usul i itikadi ehli-sunne ve-l-džema a*, Darut-tajjibe, 1416. h. god.
19. El-Mubarekfuri, Muhammed Abdurrahman: *Tuhfetu-l-Ahvezi bi šerh džami et-Tirmizi*, Daru-l-fikr, 1399. h. god.
20. En-Nejsaburi, El-Hakim: *El-Mustedrek ales-sahihajn*, *Mektebetu-l-matbu at el-islamijje*, Halep.
21. Es-Sefarini, Muhammed ibn Ahmed: *Levami u-l-envar el-behijje*, Muessesetu-l-hafikajn, 1982.
22. Eš-Šatibi, Ebu Ishak: *El-Muvafekat fi usuliš-šeri a*, El-Mektebu et-tidžarijje el-kubra, Egipat.
23. Ez-Zehebi, Šemsud-din: *Sijer e alamin-nubela*, Muesseseturisale, 1988.
24. Ibn Abdul Berr, Jusuf: *Džami u bejani-l-ilmu ve fadlihi*, Daru ibnu-l-Dževzi, 1996.
25. Ibn Ali Hasan, Usman: *Menheđu-l-isdilali ala mesaili-l- i tikadi inde ehli-sunne ve-l-đema a*, Mektebetur-rušd, 1995.
26. Ibn Enes, Malik: *El-Muvetta*, Daru ihjai-l-kutubu-l-arabijje, 1370. h. god.

27. Ibn Faris, Ebu-l-Husejn Ahmed: *Mu džem mekajisi-l-luga*, Matbe atu Mustafa el-Babi el-Halebi, 1969.
28. Ibn Kesir, Imadud-din Ismail: *El-Bidaje ve-n-nihaje*, Matbe atus-e ade, Egipat.
29. Ibn Tejmijje: *Er-Reddu ale-l-mantikijjin*, Idaretu terdžumanis-sunne, Lahor - Pakistan, 1976.
30. Ibn Tejmijje: *Medžmu u-l-fetava*, Mektebetun-nehda el-hadise, Mekka.
31. Ibn Tejmijje: *Minhadžus-sunne en-nebevijje*, Džami atu-l- imam, Rijadh, 1986.
32. Ibnu Tejmijje: *El-Akidetu-l-vasitijje sa komentarom el-Herrasa*, Er-riasetu-l-amme lil ifta , 1983.
33. Kehale, Umer Rida: *Mu džemu-l-muellifin*, Muessesetur-risale, Bejrut, 1414. h. god.

خلاصة البحث

مصطلح "أهل السنة" له إطلاقان: عام وخاص.

أما الإطلاق العام: فالمراد به ما يكون في مقابل الشيعة، فتدخل فيه جميع الفرق التي تنتسب إلى الإسلام -عدا الشيعة- في مفهوم أهل السنة، وعليه يصح تقسيم المسلمين إلى سنة وشيعة.

وأما الإطلاق الخاص: فالمراد به ما يكون في مقابل أهل البدع، والمقالات المحدثّة، كالشيعة، والخوارج، والجهمية، والمعتزلة، والمرجئة، وغيرهم من أهل البدع، فهؤلاء لا يدخلون في مفهوم أهل السنة بالإطلاق الخاص.

ومصطلح "الجماعة" المراد به العلماء والمجتهدون، ولا يزعم أحد أنه يجب متابعة عامة المسلمين وإن خالفوا العلماء. فالجماعة موافقة الحق الذي كانت عليه الجماعة الأولى: جماعة الصحابة -رضي الله عنهم- وهو ما عليه أهل العلم والفقهاء في الدين في كل زمان، وكل من خالفهم فهو من أهل الشذوذ والفرقة.

فمصطلح "أهل السنة والجماعة" المراد به المتبعون لسنة الرسول -صلى الله عليه وسلم- في أمور الحياة كلها، المتمسكون بالحق الذي كانت عليه جماعة المسلمين الأولى.

Summary

The term Ahl As-Sunnah has two meanings, general and particular.

In its general meaning this term designates Muslims who are not Shi'ites and all sects that are attributed to Islam except for Shi'ites. On this basis Muslims in the world are divided into Sunnites and Shi'ites.

In its particular meaning this term designates Sunna followers i.e. those ones who follow the praxis of the Prophet, p.b.u.h., in all aspects of life.

On the other hand, this term does not refer to those ones who practice novelties like: Shi'ites, Kharijites, Jahmites, Mu tazilites, Murji'ites.

The term Al-Jama'a refers to scholars (ulama) and mujtahids. None of Islamic scholars advocates a thesis that majority of ordinary people, who do not agree with scholars (ulama), should be followed. A genuine Islamic community is the one that is based on the truth advocated by the first muslim community. It is the truth of all Islamic scholars and fuqaha' in any time. The ones who disapprove with them belong to exceptions which are factors of divergency and disunity.

Ahl As-Sunnah wal-Jama'a is a term which designates Sunni followers i.e. the ones who follow Prophet s, p.b.u.h., praxis in all aspects of life and who stick to the truth pleaded by the first Muslim community.